

ปลาใหญ่กินปลาเล็ก

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

กรรมนี้เรื่องของโลก เห็นไหม ปลาใหญ่กินปลาเล็ก เรื่องของกรรมธรรมดา ปลาใหญ่กินปลาเล็กนี้ เรามองเหมือนธรรมชาติของเขา สัตว์โลกเขาเขากินกันเป็นอาหาร เขากินอาหารกันมันก็เลยเป็นกรรม แต่มันก็มีกรรมต่อกันนะ ผลัดกันกินอยู่อย่างนั้น ผลัดกันเกิดผลัดกันตาย ผลัดกันกินกันอยู่อย่างนั้น นั่นนะปลาใหญ่กินปลาเล็ก อันนั้นมันเป็นเรื่องของข้างนอกเขา

แต่เรื่องของข้างในของเราละ เรื่องของข้างในนี่กิเลสอันละเอียด กิเลสอันละเอียดมันเป็นกิเลสที่ว่าเป็นตัวใหญ่ มันก็เป็นกิเลสครอบคลุมกิเลสพวกหยาบ ๆ เห็นไหม กิเลสอย่างหยาบในหัวใจของเรา กิเลสอย่างกลางในหัวใจของเรา กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจของเรา กิเลสอย่างละเอียดในหัวใจของเรานี้มันก็ควบคุมกิเลสอย่างหยาบ ๆ กิเลสอย่างหยาบ ๆ มันแสดงออก การแสดงออกอย่างหยาบ ๆ นี้เราก็เห็นกัน เรามองออกว่าการแสดงอย่างเด็กมันแสดงออกนี่เราจะจับได้เลย อย่างผู้ใหญ่หลอกลวงกันอย่างนี้ มันละเอียดอ่อนเข้าไป อันนั้นเราก็เป็นข้างนอก

สิ่งที่ข้างนอกนะเราเห็นว่าสิ่งนั้นถ้าเป็นคุณงามความดีนี่ เป็นกุศลกับอกุศล สิ่งที่ เป็นกุศลนะมันเป็นประโยชน์กับเรา เราทำบุญกุศลขึ้นมาเพื่อบุญกุศลของเรา ทำบาปอกุศลนี้มันเป็นสิ่งที่ไม่ดีเราจะปิดบังไว้ สิ่งที่ปิดบังไว้เราซ่อนเร้นเอาไว้ นี่กิเลสมันเป็นเช่นนั้น กิเลสมันเป็นสิ่งที่ว่า มันเคยใจของมัน มันจะทำตามความเห็นของมัน มันจะทำตามใจของมัน แล้วมันก็ทำความพอใจของมันอยู่ในหัวใจอันนั้น ในหัวใจของเราถ้ามันทำพอใจของมันไป มันสะสมสิ่งที่ว่าไม่เป็นคุณงามความดีกับใจของเรา นั่นนะกรรมเข้าไปชำระล้างสิ่งนั้น

ธรรมคือคำสั่งสอน คือการตัดแปลงตน ธรรมนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขุดคุ้ยมา ขุดคุ้ยคือว่ามันมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่ไม่มีใครรู้ว่าสิ่งใดเป็นธรรม สิ่งไหนเป็นธรรม ในลัทธิ

ศาสนาต่าง ๆ เขาสอนกันไปก็สอนกันไปตามลัทธิของเขา ความเห็นของเขา เห็นต่าง ๆ กันไป การคิดแปลงทำตัวเหมือนสัตว์จะได้เป็นบุญกุศล การบูชาไฟ การกราบไหว้ไฟ กราบไหว้ภูเขากราบไหว้ไฟนี้ ความเห็นของเขามันเป็นความเห็นผิดเลย

แต่ของพวกเราไม่เป็นอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เอารธรรมวางไว้ แล้วว่าการให้ทาน การให้ภัยภัยกัน การให้ความสุขแก่สัตว์โลก นั้นนะให้กันเป็นทาน การเจือจานกัน การเสียดสละต่อกัน อันนี้พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ แต่ของเขาดั้งเดิมมานี้เขาสอนเป็นอย่าง ๆ ไปเลย นี่ที่ว่าธรรมมันละเอียด มันละเอียดขนาดนั้น

แล้วเราเกิดมาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้อย่างนั้น แล้วเราทำตามที่ว่ามีคนสั่งสอนไว้แล้วนี้ เราเพียงแต่ว่าซุบมือแล้วเปิบ มันจะเปิบได้ตามใจเราไหม ถ้าเราซุบมือแล้วเปิบ เปิบตามใจเรา เราจะทำคุณงามความดีได้ก็คล่องแคล่วเลย แต่ทำคุณงามความดีของเราบางทีมันก็ขัดข้องขัดขึ้น มันขัดเคืองใจของเรา มันจะขัดแคลงใจ มันจะทำตามความพอใจของมัน อันนั้นเห็นไหม

นี่กิเลสอย่างละเอียดมันจะละเอียดเข้าไปเรื่อย ๆ ในหัวใจ นี่เรื่องการทำทานนะ รักษาศีลนี้ มันทำให้เรากล้าปากกล้าบนขึ้นมา ความกล้าปากกล้าบนของเรามันเป็นสิ่งที่ว่าพระพุทธเจ้าไม่ได้สอน พระพุทธเจ้าสอนให้ทางสายกลาง ทำตามสบาย ๆ ทางสายกลาง นี่ทางสายกลางของกิเลสที่ว่ามันเป็นอยู่ในหัวใจของเรา กิเลสอย่างละเอียดมันควบคุมกิเลสอย่างหยาบ อย่างทานขึ้นมา แล้วก็มาศีล ศีลมันก็บอกว่าไม่จำเป็น ทำความพอใจของเรา ได้ทำขึ้นมามันก็เป็นอัตตกิลมถานุโยค ทำความกล้าปากให้ตนเอง

มันทำความกล้าปากให้กิเลสต่างหากละ มันทำความกล้าปากให้ความเคยชินของเรา ความเคยชินของเรา มันจะทำตามสบายของเราขึ้นมา แล้วมันไม่มีแก่นสาร เห็นไหม ทำตามความเคยชินของเรา ทำตามความคิดของเรา แล้วก็วนไปตามกระแสของโลกเขา นั้นนะมันเบียดเบียนไปเบียดเบียนตนโดยไม่รู้สีกตัว แล้วก็เบียดเบียนคนอื่นโดยไม่รู้สีกตัวเลย ว่าสิ่งนั้นเป็นความดีของเรา เพราะเรายังเห็นว่าเป็นความดีของเรา

อย่างเช่นเด็กนี้ เล่นกันหรือจะทำอะไรกัน ผู้ใหญ่เขาว่าปล่อยไปตามประสาของเด็ก เด็กมันนึกว่ามันเป็นความประโยชน์ของเรา แต่ผู้ใหญ่บางที่เขาก็มัวเมาขึ้นมา นี่มันไม่รู้หรือว่ามันทำความดีหรือทำความไม่ดี เหมือนกับเด็ก เหมือนกับความไม่เข้าใจของเรา เราไม่เข้าใจสิ่งใดเราก็ทำตามความเห็นของเราว่าถูกต้อง ๆ แต่พอกาลเวลาผ่านไปเรารู้ทีหลังว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง นี่มันเบียดเบียนตนไปโดยเราไม่รู้สักตัวเลย เราคิดว่ามันถูกใจ เราคิดว่าถูก

แต่ความจริงถ้ามีศีลขึ้นมา ศีลมันเปรียบเทียบกับ เห็นไหม ศีล มีศีลมีธรรม ศีลธรรมอันนั้นจะเปรียบเทียบกับเราทำผิดหรือทำถูก มันจะเทียบเข้าไปที่ศีลนั้น เทียบกับศีลเห็นไหม ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ ศีล ๒๑,๐๐๐ ศีลของพระทั้งหมดมี ๒๑,๐๐๐ ข้อในพระไตรปิฎก นั่นนะมันศีลนอกพระไตรปิฎก นี่ศีลนะมีความผิด ความทำอะไรที่ผิดขัดข้องไป อันนั้นเป็นทุกกฎ สิ่งที่ไม่ดีที่ทำแล้วขัดข้องไป เป็นอาบัติทุกกฎ ๆ ทุกกฎทั้งนั้นเลย ทุกกฎคือความผิดพลาด ความทำไม่คืนนั้นเป็นอาบัติทุกกฎ

นั่นนะกิเลสอย่างหยาบ ๆ เห็นไหม แล้วกิเลสอย่างละเอียดเข้าไป มันทำความสงบเข้าไปของใจ มันยังสงบเข้าไป มันยังทำไม่ได้ นี่กิเลสอย่างหยาบ อย่างละเอียด มันครอบคลุม กิเลสตัวใหญ่ สัตว์ใหญ่กินสัตว์เล็ก นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นกิเลสอย่างหยาบนี้มันใหญ่ มันจะจับต้องได้ง่ายอย่างกลางเข้าไปจับได้ยากขึ้นไป อย่างที่ละเอียดเข้าไปมันเหมือนกับสัตว์เล็ก มันเหมือนกับความละเอียดอ่อน แต่ความจริงคือมันมีอำนาจเหนือกว่า มันมีอำนาจเหนือใจของเรา มันถึงทำใจของเราให้พลิกแพลงออกไปข้างนอก ความพลิกแพลงเข้าไปไม่ให้เข้ามาเห็นตัวมันเอง พยายามดูแต่สิ่งข้างนอก มันส่งออกข้างนอก มันถึงว่าต้องทำความสงบของใจ ทาน ศีล ภาวนา การภาวนาเข้าไปเพื่อจะเข้าไปเห็นกิเลสอย่างละเอียดของเราในหัวใจ พยายามทำความสงบของใจเข้ามา

เวลาทำบุญกุศลขึ้นมาว่า เราทำบุญกุศลเราต้องไปชวนชวาก่อน ต้องไปหามาเพื่อจะไปทำ ความนั่งเฉย ๆ นี่ ไม่ต้องแสวงหาสิ่งใด ๆ เลย ทำไมมันทำไม่ได้ละ ทำความบุญกุศลมหาศานะ มีทานร้อยหนพันหนไม่เท่ากับมีศีลบริสุทธิ์หนึ่ง มีศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิขึ้นมาได้หนึ่ง มีสมาธิที่สะอาดบริสุทธิ์สามารถเกิดปัญญาให้ชำระกิเลสของเราออกมาได้

จากหัวใจ มันเอามาจากไหน มันทุนรอนเอามาจากไหน มันมีร่างกายกับจิตใจนี้พร้อมขึ้นมา มันทำได้หมดเลย ทำในหัวใจของเรา แล้วเป็นประโยชน์ของเราขึ้นมา

นี่ไม่เบียดเบียนตนแล้วไม่เบียดเบียนคนอื่น ไม่เบียดเบียนตน ตนสัมผัสตนเป็นปัจเจกตั้งตนมีความสุขก่อนแล้วก็เจือจานให้ผู้อื่น ตนเป็นผู้ที่เอาตัวรอดของตัวเองได้แล้วจะเป็นประโยชน์ให้คนอื่น สรรพสิ่งแล้วนี่มันไม่ใช่การเห็นแก่ตัว ทางโลกเขาบอกการเห็นแก่ตัวนะ การเอาตัวเองให้รอดนี่เป็นการเห็นแก่ตัว ถ้าทุกคนดีหมด เราทำคุณงามความดีเห็นแก่ตัวตรงไหน เราทำความสงบของใจ เราไม่เบียดเบียนคนอื่นนี่มันเป็นความเห็นแก่ตัวตรงไหน

มันเป็นการทำให้เรากินข้าวอิ่มก่อน เรามีแรงแล้วเราจะช่วยคนอื่นได้ เราหิวเรากระหาย เราไม่มีแรงเลย เห็นคนอื่นเขาไม่มีแรงเราจะไปช่วยเขาได้อย่างไร เราช่วยเขาไม่ได้ใช่ไหม แต่โลกมองกลับกัน ต้องช่วยกันก่อน ๆ แล้วเอาตัวรอดไม่ได้ อันนี้พระเจ้าถึงว่าเวลาบวชขึ้นมาแล้วนะ เวลาบวชกับอุปัชฌาย์ เห็นไหม ให้ออกกรุกขมูล เสนาสนังเลย ให้ออกกรุกขมูลให้อยู่ในป่าในเขา ให้เอาตัวรอดให้ได้ก่อน

ถ้าเอาตัวรอดได้ก่อนนี่ ยาออกมารธรรมโอสถนนั้นก็บริสุทธิ์ ถ้าเอาตัวรอดไม่ได้นี่ ธรรมโอสถนเป็นยาเห็นไหม แต่ยาไม่บริสุทธิ์ ยาเอาความคิดของเราเจือจานเข้าไปด้วย มันไม่บริสุทธิ์ มันไม่เป็นประโยชน์กับเขาขึ้นไป นั่นนะมันถึงว่ากิเลสอย่างหยาบ ๆ กิเลสอย่างละเอียดมันควบคุมใจแล้วมันก็ตีเตียนไปทั้งหมด ตีเตียนความคิดของเรา ตีเตียนความเห็นของเรา ตีเตียนคนที่ทำคุณงามความดี ถ้าเขาทำคุณงามความดีนี่มันขอกใจ มันแสลงใจ ถ้าทำเร็วกว่าเรา ทำต่ำกว่าเรานี้ เราบอกเออ...คนนั้นเร็วกว่าเรา ไม่ว่าเขา แต่คนดีกว่าเรา คนนั้นทำผิดพลาด คนนี้ทำผิดพลาด กิเลสมันจะชี้ออกอย่างนั้น

นี่กิเลสที่ว่ามันมีอำนาจ มีอำนาจเหนืออย่างนั้น แล้วอำนาจเหนือใคร อำนาจเหนือในหัวใจของเรา สัตว์ใหญ่กินสัตว์เล็กนี่มันเป็นเรื่องกรรมของสัตว์โลกของเขาเวียนไปในโลก มองออกไปข้างนอกแล้วก็ย้อนกลับมาดูสัตว์ใหญ่ คือกิเลสอันละเอียดครอบคลุมใจของเรา จักรวาลของโลก

เขากับจักรวาลของเราละ จักรวาลของโลกเขาเป็นเรื่องของโลกเขา จักรวาลของเราคือใจดวงนี้มัน เวียนตายเวียนเกิด มันอยู่ในจักรวาลเหมือนกัน แล้วมันจะทำให้มันหลุดพ้นออกไปจักรวาล

นี่ธรรมจากข้างนอก กระทบสิ่งข้างนอกมันเป็นธรรม แล้วมันเทียบเคียงเข้ามาภายในได้ เห็นสัตว์มันกินกันนะ มันเห็นแล้วมันก็สลดสังเวช แล้วเห็นกิเลสตัวอย่างที่ละเอียด ที่มัน หลอกหลวงกิเลสอย่างหยาบในหัวใจของเรา มันก็สลดสังเวช แต่มันสลดสังเวชคนที่มองเห็นกับคนที่มองไม่เห็น นี่ธรรม ๆ ปลงธรรมสังเวชไป ธรรมมันแสดงตัวออกมาแล้วใครเห็นแล้วมันสังเวช ใหม สักแว้มันสลดใจเข้ามา สลดใจเข้ามามันก็มีแก้ไขที่เราจะทำของเราขึ้นไป เราทำใจของเรา เราทำตัวของเราขึ้นมาเพื่อประโยชน์ของเราละ ประโยชน์ของเราทั้งนั้น เป็นความเห็นของเรา เอวัง